

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Юлиан Куюмджиев

за дисертационния труд на Гергана Георгиева Ряшева

на тема

„Музикалносценични произведения и проблемът за тяхното въздействие при възпитанието и развитието на децата от 0 до 7-годишна възраст”

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”

Гергана Ряшева е завършила НУМТИ „Добрин Петков” в Пловдив през 2004 г. със специалности „Флейта” и „Класическо пеене” и НМА „Проф. Панчо Владигеров” през 2013 г. със специалност „Класическо пеене”, ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър”. По време на обучението си като ученичка и студентка печели награди на различни конкурси, между които Националния конкурс „Светослав Обретенов”, Международните конкурси „Млади музикални даровани” и „Надежди, таланти, майстори”. Участва в майсторски класове на Христина Ангелакова, Анна Томова-Синтова, Иван Ангелов. Солирала е на Софийската филхармония, Симфоничния оркестър на Държавна опера – Пловдив, Пазарджишкия симфоничен оркестър. От 2014 до 2017 г. е хористка в Софийската опера, като се изявява и като солистка в произведения на детска тематика. От 2017 г. работи като певица в Испания, а от 2018 г. е хористка в Gran Teatro de Liceu в Барселона, Испания.

Въздействието на класическата музика и по-специално на музикалносценичните произведения върху децата от ранна възраст и значението им за тяхното възпитание е от съществено значение за

бъдещото им развитие. В този смисъл темата на дисертационния труд на Гергана Ряшева се вписва в актуална проблематика. Самата авторка е участвала в спектакли, предназначени за детска публика и впечатленията ѝ от реакцията на децата са сред стимулите да се насочи към тази тема.

Трудът е с общ обем 336 страници и включва увод, две глави, заключение, 5 приложения, авторски приноси, авторски публикации по темата, библиография.

В първата глава авторката разглежда множество проблеми, свързани с възприемането на музиката и нейното въздействие; с актуални през последните години направления в психологията като пренаталната и перинаталната психология във връзка с влиянието на музиката; с музикалното възпитание в предучилищна възраст и др. Текстът на тази глава има предимно реферативен характер, авторката представя и коментира различни изследвания по отделните проблеми. Във връзка с това бих препоръчал навсякъде да има точно позоваване на съответните източници, защото на някои места е отбелязан само авторът и/или изданието, но не и съответните страници (например на с. 27, 31 – 32, 38, 59, 62, 71 от текста). Същевременно е необходимо в библиографията различните публикации на един автор да бъдат отделени със самостоятелна номерация, а да не са представени общо под един номер, както са например публикациите на Елисавета Вълчинова-Чендова, Румяна Каракостова, Анелия Янева и други; освен това в библиографията не навсякъде е спазен азбучният ред на фамилиите на авторите.

Втората глава на труда представя музикалносценичните произведения и постановки за деца в България. В началния раздел авторката прави кратък обзор на музикалния театър за деца у нас, който се опира на множество публикации по темата на Розалия Бикс, Румяна Каракостова, Румяна Апостолова, Миглена Ценова, Анелия Янева, Желка

Табакова, Златка Дачина, на четиритомното енциклопедично издание „Български музикален театър”. В края на обзора специално внимание е обърнато върху постановките за деца и търсенето на нови форми в оперните театри в България – оперите в Пловдив, Бургас, Благоевград, важен акцент е поставен върху дейността на Варненската детско-юношеска опера, създадена през 1993 г., в която участват над 80 деца и младежи на възраст от 6 до 18 години – формация, „единствена по рода си в страната” (с. 89).

Следващият раздел на тази глава е посветен на специално обособената детска програма в Софийската опера и балет от 2008 г. (с. 91), за която е създадена и т.нар. Малка сцена и в текста се акцентира върху приноса на режисьорката Юлия Кръстева. Авторката подчертава, че тази детска програма „е много добра възможност за най-малките зрители (от 3 до 14-годишна възраст) да се запознаят по един достъпен начин с класическите произведения, да добият музикална и театрална култура и да се срещнат с оперния жанр” (с. 91). Към тази програма от 2014 г. се прибавя и програмата за „Бебоци“ от 0 до 3 годишна възраст (т. нар. „Концерти за бебоци”). Докторантката поставя въпросите за адаптациите на класически оперни заглавия за деца, осъществени в Софийската опера – „Вълшебната флейта” от Моцарт, „Севилският бръснар” от Росини, „Рейнско злато” от Вагнер, както и за особеностите на музикалната драматургия на заглавия за деца – „Бяла приказка” от Генко Генков, „Златната ябълка” от Парашкев Хаджиев, „Вълкът и седемте козлета” „Бременските градски музиканти” от Александър Владигеров, „Хензел и Гретел“ от Енгелберт Хумпердинк, „Детето и чудесата” от Морис Равел, „Амал и нощните посетители” от Джан Карло Меноти, както и „Приключенията на Мечо Пух” от Александър Йосифов (постановка на Пловдивската опера). Текстът представя историята на създаването,

особеностите на сценичната реализация и конкретните проблеми при всяка постановка, както и личните впечатления на докторантката от произведенията, в които е участвала. Специален акцент е поставен върху спектакъла „Някъде в морето”, реализиран от Гергана Ряшева и нейните колеги от група „Вокалисимо” и създаден за деца със сърдечни заболявания.

Приносът на труда на Гергана Ряшева виждам в споделения личен опит на участник в постановки на произведения или адаптации за деца. Докторантката проследява хронологично и систематизира този репертоар главно в Софийската опера през последните десетилетия; коментира проблеми от постановъчен и изпълнителски характер и обобщава реакциите на детската публика при възприемането на тези произведения; представя гледната точка и на автор на произведение за деца; поставя важният въпрос за въздействието на музиката в пренаталния, перинаталния и постнаталния период. Включеният снимков материал е ценен източник на информация, който допълва текста. Трудът има предимно приложен характер и би могъл да се използва при други изследвания на тази проблематика, но препоръчвам сериозна редакция на текста.

Въз основа на това предлагам на Гергана Ряшева да бъде присъдена научната и образователна степен „Доктор” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев